

DOMSTOLENS DOM

17. juli 1997 *

I sag C-334/95,

angående en anmodning, som Finanzgericht Hamburg (Tyskland) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Krüger GmbH & Co. KG

mod

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

at opnå en præjudiciel afgørelse dels vedrørende gyldigheden af artikel 17, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 804/68 af 27. juni 1968 om den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter (EFT 1968 I, s. 169), som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 3904/87 af 22. december 1987 (EFT L 370, s. 1), sammenholdt med dens bilag, samt vedrørende konsekvenserne af, at den eventuelt erklæres ugyldig, dels vedrørende fortolkningen af artikel 244 i Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 af 12. oktober 1992 om indførelse af en EF-toldkodeks (EFT L 302, s. 1) og af EF-traktatens artikel 177,

har

* Processprog: tysk.

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene J.L. Murray og L. Sevón samt dommerne P.J.G. Kapteyn, C. Gulmann, D.A.O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, H. Ragnemalm og R. Schintgen (refererende dommer),

generaladvokat: M.B. Elmer

justitssekretær: assisterende justitssekretær H. von Holstein,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Krüger GmbH & Co. KG ved advokat H. J. Priess, Bruxelles

— Hauptzollamt Hamburg-Jonas ved dettes chef, kontorchef E. von Reden

— Rådet for Den Europæiske Union ved J.-P. Hix, Rådets Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved K.-D. Borchardt, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 21. januar 1997 er afgivet mundtlige indlæg af Krüger GmbH & Co. KG, af Rådet og af Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 24. april 1997,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved kendelse af 21. september 1995, indgået til Domstolen den 23. oktober 1995, har Finanzgericht Hamburg i henhold til EF-traktatens artikel 177 stillet Domstolen seks præjudicielle spørgsmål vedrørende dels gyldigheden af artikel 17, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 804/68 af 27. juni 1968 om den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter (EFT 1968 I, s. 169), som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 3904/87 af 22. december 1987 (EFT L 370, s. 1, herefter »forordning nr. 804/68«), sammenholdt med dens bilag, samt vedrørende konsekvenserne af, at den eventuelt erklæres ugyldig, dels vedrørende fortolkningen af artikel 244 i Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 af 12. oktober 1992 om indførelse af en EF-toldkodeks (EFT L 302, s. 1, herefter »EF-toldkodeksen«) og af traktatens artikel 177.

2 Disse spørgsmål er blevet rejst under en tvist mellem Krüger GmbH & Co. KG (herefter »Krüger«) og Hauptzollamt Hamburg-Jonas (herefter »Hauptzollamt«) vedrørende tilbagebetaling af en restitution, der er udbetalt for eksport af mejeriprodukter.

3 Forordning nr. 804/68 bestemmer i artikel 17, stk. 1:

»For at muliggøre udførsel af ... [mejeriprodukter] i uforarbejdet tilstand eller ... i form af de i bilaget anførte varer på grundlag af de priser, som gælder for disse varer i den internationale handel, kan forskellen mellem disse priser og priserne inden for Fællesskabet udlignes ved en eksportrestitution.«

4 Bilaget til forordning nr. 804/68 omfatter blandt de varer, der kan give ret til restitution:

KN-kode	Varebeskrivelse
ex 2101 10	Tilberedt på basis af kaffe

5 På tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen angik underposition 2101 10 i den kombinerede nomenklatur som fastsat ved bilaget til Rådets forordning (EØF) nr. 2658/87 af 23. juli 1987 om told- og statistiknomenklaturen og den fælles toldtarif (EFT L 256, s. 1), som ændret ved Kommissionens forordning

(EØF) nr. 2505/92 af 14. juli 1992 om ændring af bilag I og II til forordning nr. 2658/87 (EFT L 267, s. 1), følgende varer:

KN-kode	Varebeskrivelse
2101 10	— Ekstrakter, essenser og koncentreter af kaffe samt varer tilberedt på basis af disse ekstrakter, essenser eller koncentreter eller på basis af kaffe:
	— — Ekstrakter, essenser og koncentreter:
2101 10 11	— — — Med indhold af tørstof hidrørende fra kaffe på 95 vægtprocent eller derover
2101 10 19	— — — I andre tilfælde
	— — Tilberedte varer:
2101 10 91	— — — Uden indhold af mælkefedt, mælkeprotein, saccharose, isoglucose, glucose eller stivelse, eller med indhold af mælkefedt på under 1,5 vægtprocent, med indhold af mælkeprotein på under 2,5 vægtprocent, med indhold af saccharose på under 5 vægtprocent, med indhold af isoglucose på under 5 vægtprocent, med indhold af glucose på under 5 vægtprocent eller med indhold af stivelse på under 5 vægtprocent
2101 10 99	— — — I andre tilfælde

- 6 I Kommissionens forordning (EF) nr. 3115/94 af 20. december 1994 om ændring af bilag I og II til Rådets forordning (EØF) nr. 2658/87 (EFT L 345, s. 1), som blev vedtaget efter GATT 1994, sondres der inden for »tilberedte varer« mellem varer på basis af ekstrakter, essenser eller koncentreter af kaffe, som henhører under en ny underposition 2101 10 92, og »andre« tilberedte varer, som henhører under en ny underposition 2101 10 98. De tidligere underpositioner 2101 10 91 og 2101 10 99 blev afskaffet.

7 EF-toldkodeksen bestemmer i artikel 1 følgende:

»Toldforskrifterne udgøres af denne kodeks og de gennemførelsesbestemmelser, som Fællesskabet eller medlemsstaterne vedtager. Kodeksen gælder med forbehold af særlige bestemmelser på andre områder

— i samhandelen mellem Fællesskabet og tredjelande

— ...«

8 Artikel 161, stk. 1, i EF-toldkodeksen bestemmer:

»Proceduren for udførsel giver mulighed for, at en fællesskabsvare føres ud af Fællesskabets toldområde.

Udførsel indebærer anvendelse af de formaliteter, der er fastsat med henblik på den pågældende udførsel, herunder handelspolitiske foranstaltninger og eventuelt eksportafgifter.«

9 Artikel 243, stk. 1, første afsnit, i EF-toldkodeksen bestemmer dernæst følgende:

»Enhver person kan indgive klage mod afgørelser, der træffes af toldmyndighederne om anvendelse af toldforskrifterne, og som berører den pågældende umiddelbart og individuelt.«

10 Endelig bestemmer EF-toldkodeksens artikel 244 følgende:

»Indgivelse af en klage har ikke opsættende virkning for gennemførelsen af den anfægtede afgørelse.

Toldmyndighederne kan imidlertid udsætte gennemførelsen af afgørelsen helt eller delvis, hvis den har begrundet formodning om, at den anfægtede afgørelse ikke er i overensstemmelse med toldforskrifterne, eller hvis der må frygtes uoprettelig skade for den pågældende.

Hvis den anfægtede afgørelse bevirker, at der skal betales import- eller eksportafgifter, er udsættelse af gennemførelsen af afgørelsen betinget af, at der foreligger eller stilles en sikkerhed.

...«

- 11 Det fremgår af hovedsagen, at Krüger i 1993 eksporterede en blanding af sødmælkspulver og kaffeekstrakt under handelsbetegnelsen »Cappuccino Tasse«. Ved fortoldningen angav Krüger denne vare korrekt som et næringsmiddel i pulverform, benævnt »Cappuccino« og henhørende under underposition 2101 10 99.
- 12 Hauptzollamt bevilgede Krüger en eksportrestitution på 89 411 DM for de partier skummetmælk eller skummetmælkspulver, der var blevet anvendt til fremstilling af den pågældende vare.

- 13 Ved skrivelse af 3. februar 1994 anmodede Krüger Hauptzollamt om at oplyse, hvorfor dets datterselskab ikke fik eksportrestitutioner for samme type varer.
- 14 Den 11. februar 1994 underrettede Hauptzollamt Krüger om, at fællesskabsbestemmelserne gav mulighed for at give eksportrestitutioner for skummetmælk i næringsmidler tilberedt på grundlag af kaffe, men ikke for mælk i næringsmidler tilberedt af ekstrakter, essenser eller koncentrater af kaffe.
- 15 Da Hauptzollamt fandt, at de eksportrestitutioner, der tidligere var blevet bevilget Krüger, var blevet udbetalt selskabet med urette, krævede det ved afgørelse af 30. maj 1994 tilbagebetaling af et beløb på 89 411 DM.
- 16 Under henvisning til artikel 244, stk. 2, i EF-toldkodeksen indgav Krüger begæring til Finanzgericht Hamburg om udsættelse af gennemførelsen af denne afgørelse.
- 17 Ved kendelse af 21. september 1995 efterkom Finanzgericht Hamburg denne begæring med den begrundelse, at der forelå gode grunde til at nære tvivl om den pågældende afgørelses gyldighed. Retten fandt nemlig, at forordning nr. 804/68 kunne være i strid med EF-traktatens artikel 40, stk. 3, andet afsnit, da den ikke hjemler eksportrestitutioner for mejeriprodukter i næringsmidler, der er fremstillet af ekstrakter, essenser eller koncentrater af kaffe.

- 18 I betragtning af sagens betydning har Finanzgericht Hamburg i henhold til § 128, stk. 3, andet punktum, sammenholdt med § 115, stk. 2, nr. 1, i Finanzgerichtsordnung (retsplejeloven for skatte- og afgiftsretterne), tilladt revisionskære til Bundesfinanzhof af afgørelsen om udsættelse af gennemførelsen indtil videre. Finanzgericht har dog udtrykt tvivl om, hvorvidt en sådan tilladelse er forenelig med traktatens artikel 177, stk. 2.
- 19 I samme kendelse har Finanzgericht Hamburg stillet Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er forordning (EØF) nr. 804/68, jf. forordningens bilag, som ændret ved forordning (EØF) nr. 374/92, i strid med EF-traktatens artikel 40, stk. 3, andet afsnit, og dermed ugyldig i det omfang, den ikke foreskriver nogen eksportrestitution for mælk og mejeriprodukter, som er indeholdt i næringsmidler i underposition 2101 10 i den kombinerede nomenklatur, som fremstilles på grundlag af ekstrakter, essenser eller koncentreter af kaffe?
  - 2) Er den omstændighed, at forbuddet mod forskelsbehandling er tilsidesat, til hinder for at kræve tilbagebetaling af eksportrestitutioner for mælk og mejeriprodukter, som er indeholdt i næringsmidler i underposition 2101 10 i den kombinerede nomenklatur, som fremstilles på grundlag af kaffeekstrakter?
  - 3) Finder artikel 244 i forordning (EØF) nr. 2913/92 om indførelse af en EF-toldkodeks anvendelse på udsættelse af gennemførelse af afgørelser, hvormed der rejses krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalte eksportrestitutioner?
  - 4) Såfremt spørgsmål 3 besvares bekræftende: Hvis der er tvivl om gyldigheden af de bestemmelser i fællesskabsretten, som afgørelsen om at kræve tilbagebetaling er truffet i henhold til, skal udsættelsen af gennemførelsen da vurderes på grundlag af artikel 244 i forordningen om EF's toldkodeks eller på grundlag af andre kriterier, og da hvilke?

- 5) Såfremt spørgsmål 3 besvares benægtende: Efter hvilke kriterier skal det vurderes, om gennemførelsen af en afgørelse skal udsættes, når der er tvivl om gyldigheden af de EF-forskrifter, som afgørelsen er truffet på grundlag af?

- 6) Skal EF-traktatens artikel 177, stk. 2, fortolkes således, at den er til hinder for, at Finanzgericht i et tilfælde som det foreliggende giver tilladelse til kære i henhold til Finanzgerichtsordnings § 128, stk. 3, andet punktum, jf. § 115, stk. 2, nr. 1?«

Det første og det andet spørgsmål

- 20 Med de to første spørgsmål spørger den nationale ret Domstolen om gyldigheden af forordning nr. 804/68, for så vidt denne med hensyn til eksportrestitutionerne for mejeriprodukter fastsætter en forskellig behandling af varer tilberedt på basis af kaffe og varer tilberedt på basis af ekstrakter, essenser eller koncenterater af kaffe, samt om, hvilke konsekvenser der skal drages, hvis forordningen kendes ugyldig.

- 21 Finanzgericht Hamburg har med disse spørgsmål forudsat, at denne forskellige behandling er en følge af ordlyden af artikel 17, stk. 1, i forordning nr. 804/68 og dens bilag, begge sammenholdt med den kombinerede nomenklatur.

- 22 Det er fast retspraksis, at det som led i proceduren for samarbejde mellem de nationale retter og Domstolen, som er indført ved traktatens artikel 177, tilkommer denne at give den forelæggende ret et hensigtsmæssigt svar, som sætter den i stand til at afgøre den tvist, der verserer for den.
- 23 Ud fra dette synspunkt påhviler det Domstolen at omformulere de spørgsmål, der forelægges den, eller at undersøge, om et spørgsmål vedrørende gyldigheden af en bestemmelse i fællesskabsretten er baseret på en korrekt fortolkning af den pågældende retsakt.
- 24 Med hensyn til nærværende forelæggelse må der først tages stilling til, om artikel 17, stk. 1, i forordning nr. 804/68, sammenholdt med dens bilag, som henviser til den kombinerede nomenklatures underposition 2101 10, skal fortolkes således, at den alene tillader ydelse af eksportrestitutioner for mejeriprodukter i varer, der er tilberedt på basis af kaffe, og ikke for mejeriprodukter i varer, der er tilberedt på basis af ekstrakter, essenser eller koncentreter af kaffe.
- 25 Der må herved tages hensyn til formålet med forordning nr. 804/68, ordlyden af den kombinerede nomenklatures underposition 2101 10, som nævnes i forordningens bilag, og denne positions struktur.
- 26 Forordning nr. 804/68 bestemmer i artikel 17, stk. 1, som et led i den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter, at Fællesskabet kan yde eksportrestitutioner for mejeriprodukter, der sælges i uforarbejdet tilstand eller indgår i sammensætningen af andre varer. Denne restitution, som er lig med forskellen mellem priserne for mejeriprodukter i den internationale handel og priserne inden for Fællesskabet, har til formål om nødvendigt at sikre salget af fællesskabsvarer på verdensmarkedet.

- 27 Hvad nærmere angår mejeriprodukter, der anvendes i varer fremstillet af kaffe, nævner bilaget til forordning nr. 804/68 den kombinerede nomenklatures underposition 2101 10 med betegnelsen »tilberedt på basis af kaffe«, idet der foran underpositionens talkode står forstavelsen »ex«.
- 28 Denne toldposition sonderer mellem på den ene side ekstrakter, essenser og koncenterater af kaffe og på den anden side tilberedte varer.
- 29 Henvisningen til tilberedte varer i bilaget til forordning nr. 804/68 skyldes, at kun disse kan indeholde mejeriprodukter.
- 30 I underpositionen »tilberedte varer« sondres der imidlertid i den kombinerede nomenklatur ikke mellem varer tilberedt på basis af kaffe og varer tilberedt på basis af ekstrakter, essenser eller koncenterater af kaffe, men mellem varer uden indhold eller med ringe indhold af mælkefedt, mælkeprotein, saccharose, isoglucose, glucose eller stivelse (kode 2101 10 91) og andre tilfælde (kode 2101 10 99).
- 31 Under disse omstændigheder skal betegnelsen »ex 2101 10, tilberedt på basis af kaffe«, i bilaget til forordning nr. 804/68 ikke fortolkes bogstaveligt, således at den kun omfatter varer tilberedt på basis af kaffe, men skal derimod forstås således, at den omfatter alle tilberedte varer, der fremstilles på grundlag af kaffeprodukter, hvori der indgår mejeriprodukter.
- 32 Denne fortolkning af forordning nr. 804/68 kan ikke anfægtes under henvisning til, at mejeriprodukternes andel af værdien af varer tilberedt på basis af ekstrakter, essenser eller koncenterater af kaffe er ringe. Selv om forordning nr. 804/68 nemlig

blot giver Fællesskabet mulighed for at yde eksportrestitutioner, indeholder den dog ingen bestemmelse, hvorefter disse er udelukket, når den del, som mejeriproduktet udgør af det eksporterede produkts værdi, ikke overstiger et vist niveau.

- 33 Desuden er denne fortolkning af forordning nr. 804/68 den eneste, som kan give den tilsigtede virkning. De pågældende bestemmelser i forordningen ville nemlig være uden fornuftig mening, hvis de skulle fortolkes således, at kun varer tilberedt på basis af kaffe, hvis eksistens på markedet ikke er godtgjort — således som det fremgår af de for Domstolen afgivne indlæg — kunne give ret til en eksportrestitution for mejeriprodukterne.
- 34 Følgelig skal artikel 17, stk. 1, i forordning nr. 804/68, sammenholdt med bilaget dertil, som henviser til underposition 2101 10 i den kombinerede nomenklatur, som fastsat i bilaget til forordning nr. 2658/87 i den version, der fremgår af forordning nr. 2505/92, fortolkes således, at den tillader, at der ydes eksportrestitutioner for mejeriprodukter i såvel varer tilberedt på basis af kaffe som i varer tilberedt på basis af ekstrakter, essenser eller koncentreter af kaffe.
- 35 I betragtning af denne fortolkning af forordning nr. 804/68 er det ikke nødvendigt at undersøge spørgsmålet om forordningens gyldighed under hensyn til forbuddet mod forskelsbehandling, da argumentationen vedrørende tilsidesættelse af dette er baseret på en fortolkning, hvorefter forordningen ikke hjemler ydelse af eksportrestitutioner for mejeriprodukter i varer tilberedt på basis af ekstrakter, essenser eller koncentreter af kaffe, mens den hjemler ydelse heraf for mejeriprodukter i varer tilberedt på basis af kaffe, og det er heller ikke nødvendigt at undersøge, hvilke konsekvenser der skal drages, hvis forordningen kendes ugyldig.

Det tredje spørgsmål

- 36 Med dette spørgsmål spørger den forelæggende ret reelt, om EF-toldkodeksens artikel 244 finder anvendelse på krav om tilbagebetaling af eksportrestitutioner.
- 37 Det fremgår for det første af ordlyden af artikel 243, stk. 1, og artikel 244, stk. 2, i EF-toldkodeksen, at de klager, der er omhandlet i disse bestemmelser, kan indgives mod afgørelser truffet af medlemsstaternes myndigheder om anvendelse af toldforskrifterne.
- 38 Det følger dernæst af EF-toldkodeksens artikel 161, at udførselsordningen indebærer anvendelse af formaliteter, der giver mulighed for, at en fællesskabsvare føres ud af Fællesskabets toldområde, herunder handelspolitiske foranstaltninger og eksportafgifter.
- 39 Eksportrestitutionerne hører imidlertid ikke til denne udførselsordning for fællesskabsvarer, men har hjemmel i forordningerne om de fælles markedsordninger for de forskellige landbrugsprodukter. De har til formål at dække forskellen mellem prisen på disse produkter i international handel og de priser, der gælder i Fællesskabet, for at muliggøre udførsel af disse produkter på verdensmarkedet, således at fællesskabsproducenternes indtægter sikres. Restitutionerne er således det ydre aspekt af den fælles prispolitik inden for Fællesskabet og kan følgelig ikke anses for foranstaltninger henhørende under toldforskrifterne.
- 40 Det tredje spørgsmål skal følgelig besvares således, at EF-toldkodeksens artikel 244 ikke finder anvendelse på krav om tilbagebetaling af eksportrestitutioner.

Det fjerde spørgsmål

- 41 Den forelæggende ret har kun stillet det fjerde spørgsmål for det tilfælde, at det tredje spørgsmål besvares bekræftende.
- 42 I betragtning af det benægtende svar, der er givet på det tredje spørgsmål, er det følgelig ikke fornødent at træffe afgørelse om det fjerde spørgsmål.

Det femte spørgsmål

- 43 Med dette spørgsmål anmoder den nationale ret reelt Domstolen om at præcisere de kriterier, på grundlag af hvilke den kan træffe afgørelse om at udsætte gennemførelsen af en national forvaltningsafgørelse, hvis den nærer tvivl om gyldigheden af den fællesskabsretsakt, som er hjemmel herfor.
- 44 Ved besvarelsen af dette spørgsmål er det tilstrækkeligt at henvise til, at Domstolen i dom af 9. november 1995, sag C-465/93, Atlanta Fruchthandelsgesellschaft m.fl. (»Atlanta I«, Sml. I, s. 3761), har kendt for ret, at en national domstol kun kan træffe bestemmelse om foreløbige forholdsregler,
- såfremt den finder, at der er begrundet tvivl om fællesskabsretsaktens gyldighed, og den, såfremt spørgsmålet om den anfægtede retsakts gyldighed ikke allerede er blevet forelagt Domstolen, selv forelægger Domstolen dette spørgsmål
- såfremt der foreligger uopsættelighed i den forstand, at de foreløbige forholdsregler er nødvendige for at forhindre, at den part, der begærer dem, lider et alvorligt og uopretteligt tab

- såfremt den tager behørigt hensyn til Fællesskabets interesse
  - såfremt den ved sin vurdering af, hvorvidt disse betingelser er opfyldt, respekterer afgørelser fra Domstolen eller Retten i Første Instans, hvorved der er foretaget en prøvelse af fællesskabsretsaktens lovlighed, samt kendelser, hvorved der er blevet truffet afgørelse om begæringer om tilsvarende foreløbige forholdsregler på fællesskabsplan.
- 45 Kommissionen har imidlertid anført, at den nationale domstol for at tage behørigt hensyn til Fællesskabets interesse, når den påtænker at anordne foreløbige forholdsregler, skal give den fællesskabsinstitution, som er ophavsmand til den retsakt, hvis gyldighed drages i tvivl, mulighed for at tilkendegive sin opfattelse.
- 46 Hertil bemærkes, at det tilkommer den nationale domstol, der skal vurdere Fællesskabets interesse under behandlingen af en begæring om foreløbige forholdsregler, i overensstemmelse med sine processuelle regler at afgøre, hvordan alle nødvendige oplysninger om den pågældende fællesskabsretsakt mest hensigtsmæssigt kan indhentes.
- 47 Det femte spørgsmål må derfor besvares således, at en national ret kun kan udsætte gennemførelsen af en national forvaltningsafgørelse, som har hjemmel i en fællesskabsretsakt,
- såfremt den finder, at der er begrundet tvivl om fællesskabsretsaktens gyldighed, og den, såfremt spørgsmålet om den anfægtede retsakts gyldighed ikke allerede er blevet forelagt Domstolen, selv forelægger Domstolen dette spørgsmål
  - såfremt der foreligger uopsættelighed i den forstand, at de foreløbige forholdsregler er nødvendige for at forhindre, at den part, der begærer dem, lider et alvorligt og uopretteligt tab

— såfremt den tager behørigt hensyn til Fællesskabets interesse

— såfremt den ved sin vurdering af, hvorvidt disse betingelser er opfyldt, respekterer afgørelser fra Domstolen eller Retten i Første Instans, hvorved der er foretaget en prøvelse af fællesskabsretsaktens lovlighed, samt kendelser, hvorved der er blevet truffet afgørelse om begæringer om tilsvarende foreløbige forholdsregler på fællesskabsplan.

Det sjette spørgsmål

- 48 Med dette spørgsmål ønsker den forelæggende ret reelt fastslået, om traktatens artikel 177, stk. 2, er til hinder for, at en national ret, som har truffet bestemmelse om udsættelse af gennemførelsen af en national forvaltningsafgørelse og forelagt Domstolen et præjudicielt spørgsmål om gyldigheden af den fællesskabsretsakt, som den har hjemmel i, tillader, at dens afgørelse appelleres.
- 49 For at give et hensigtsmæssigt svar på dette spørgsmål må det undersøges, om en national processuel regel, hvorefter en sådan afgørelse kan appelleres, er forenelig med dels den forpligtelse til at forelægge sagen for Domstolen, som påhviler den nationale ret, der finder, at en fællesskabsretsakt er ugyldig, og dels den ret til at indbringe sagen for Domstolen, som artikel 177 giver enhver national ret.
- 50 Det fremgår af dommen af 21. februar 1991, forenede sager C-143/88 og C-92/89, Zuckerfabrik Süderdithmarschen og Zuckerfabrik Soest, Sml. I, s. 415, af den ovennævnte dom i sagen Atlanta Fruchthandels-gesellschaft m.fl. (»Atlanta I«), at når en national ret udsætter gennemførelsen af en national forvaltningsafgørelse, der har hjemmel i en fællesskabsretsakt, hvis gyldighed anfægtes, er den forpligtet til at forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål om sidstnævntes gyldighed.

- 51 Denne forpligtelse er begrundet i, at det er nødvendigt at sikre en ensartet anvendelse af fællesskabsretten og at sikre Domstolens enekompetence til at træffe afgørelse om en fællesskabsretsakts gyldighed.
- 52 Opfyldelsen af disse krav påvirkes dog ikke af, at der er mulighed for at appellere den nationale rets afgørelse. Hvis denne afgørelse nemlig skulle blive omgjort eller ophævet under appellsagen, bliver den præjudicielle sag uden genstand, og fællesskabsretten finder på ny anvendelse i fuldt omfang.
- 53 En national processuel regel, som giver en sådan mulighed, forhindrer i øvrigt ikke, at den præjudicielle procedure iværksættes af den ret, der træffer afgørelse som sidste instans, og som i henhold til traktatens artikel 177, stk. 3, er forpligtet til at forelægge sagen, hvis den nærer tvivl om fællesskabsrettens fortolkning eller gyldighed.
- 54 Det sjette spørgsmål skal derfor besvares således, at traktatens artikel 177, stk. 2, ikke er til hinder for, at en national ret, som har truffet bestemmelse om udsættelse af gennemførelsen af en national forvaltningsafgørelse og har forelagt Domstolen et præjudicielt spørgsmål om gyldigheden af den fællesskabsretsakt, som den har hjemmel i, tillader, at dens afgørelse appelleres.

Sagens omkostninger

- 55 De udgifter, der er afholdt af Rådet for Den Europæiske Union og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Finanzgericht Hamburg ved kendelse af 21. september 1995, for ret:

- 1) Artikel 17, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 804/68 af 27. juni 1968 om den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter, som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 3904/87 af 22. december 1987, sammenholdt med forordningens bilag, som henviser til underposition 2101 10 i den kombinerede nomenklatur, således som fastsat i bilaget til Rådets forordning (EØF) nr. 2658/87 af 23. juli 1987 om told- og statistiknomenklaturen og den fælles toldtarif i den version, der fremgår af Kommissionens forordning (EØF) nr. 2505/92 af 14. juli 1992, skal fortolkes således, at den tillader, at der ydes eksportrestitutioner for mejeriprodukter i såvel varer tilberedt på basis af kaffe som i varer tilberedt på basis af ekstrakter, essenser eller koncenter af kaffe.
- 2) Artikel 244 i Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 af 12. oktober 1992 om indførelse af en EF-toldkodeks finder ikke anvendelse på krav om tilbagebetaling af eksportrestitutioner.
- 3) En national ret kan kun udsætte gennemførelsen af en national forvaltningsafgørelse, der har hjemmel i en fællesskabsretsakt,
  - såfremt den finder, at der er begrundet tvivl om fællesskabsretsaktens gyldighed, og den, såfremt spørgsmålet om den anfægtede retsacts gyldighed ikke allerede er blevet forelagt Domstolen, selv forelægger Domstolen dette spørgsmål

- såfremt der foreligger uopsættelighed i den forstand, at de foreløbige forholdsregler er nødvendige for at forhindre, at den part, der begærer dem, lider et alvorligt og uopretteligt tab

  - såfremt den tager behørigt hensyn til Fællesskabets interesse

  - såfremt den ved sin vurdering af, hvorvidt disse betingelser er opfyldt, respekterer afgørelser fra Domstolen eller Retten i Første Instans, hvorved der er foretaget en prøvelse af fællesskabsretsaktens lovlighed, samt kendelser, hvorved der er blevet truffet afgørelse om begæringer om tilsvarende foreløbige forholdsregler på fællesskabsplan.
- 4) EF-traktatens artikel 177, stk. 2, er ikke til hinder for, at en national ret, som har truffet bestemmelse om udsættelse af gennemførelsen af en national forvaltningsafgørelse og har forelagt Domstolen et præjudicielt spørgsmål om gyldigheden af den fællesskabsretsakt, som den har hjemmel i, tillader, at dens afgørelse appelleres.

Rodríguez Iglesias	Murray	Sevón	Kapteyn
Gulmann	Edward	Puissochet	Hirsch
Jann	Ragnemalm		Schintgen

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 17. juli 1997.

R. Grass
Justitssekretær

G.C. Rodríguez Iglesias
Præsident